

SÈRIE 3

OPCIÓ A

Exercici 1

Obra 1: *Maman*, de Louise Bourgeois

- a) **Cronologia:** 1999 [**S'admet segona meitat segle XX**]. **Context històric i artístic**
Louise Bourgeois, com tants altres artistes, neix a Europa però viu tota la seva vida als Estats Units, en concret a Nova York. Aquesta migració poc abans de la II Guerra Mundial la farà protagonista dels canvis en el nou moment artístic americà, el que rebrà els artistes que fugen de la repressió nazi i de la inestabilitat europea i el moment en el que l'Estat potenciarà un art genuïnament americà, molt lliure i ja totalment allunyat de les categories i normes europees.

La seva personalitat podrà desenvolupar lliurement el seu talent, en un primer moment reprimat per les pressions familiars i la seva obra aprofundirà en la defensa de la creativitat i les manifestacions femenines i feministes.

És la primera dona a la que se li dedica una retrospectiva al MOMA de Nova York. La seva escultura és una síntesi de les diferents tendències que han marcat el segle XX. Les connotacions oníriques i d'explícit contingut sexual es poden relacionar amb el Surrealisme, però les formes rotundes i l'ús dels materials i la força de les imatges estan pròximes a l'expressionisme. Pertany al grup d'artistes que es defineixen Abstractes i elabora sota aquest concepte bona part de la seva obra a l'inici de la seva carrera. La coincidència amb Rothko i Pollock potenciarà l'expressivitat.

- b) **Estil:** Expressionista. [**S'admet Neo-expressionista i postmodern**] És una escultura d'una sèrie dels anys 90, fetes **d'acer, bronze i marbre que representen una aranya gegantina**. La primera d'elles va formar part de la sèrie Unilever per a la Tate Modern de Londres quan es va inaugurar el Turbine Hall l'any 2000, la que comentem pertany al Museu Guggenheim i s'aixeca a Bilbao a la vora de la ria.

Anàlisi formal i material: L'aranya es mostra dreta sobre vuit potes de bronze, irregulars i gegantines que reproduïxen el cos i les extremitats d'una aranya en moviment. El cos central està format per una xarxa metàl·lica que sosté un munt de rocs de marbre blanc i polit, com si es tractés d'ous. La ubicació de l'obra, al costat de l'edifici reflectant del Guggenheim i els 16 metres d'alçada de les potes, a més de la patina negra del bronze, crea un gran impacte visual. Si ens hi acostem, observem com aquesta potent estructura està modelada amb **peces assemblades de bronze, simulant textures manualment confeccionades i amb una aparença irregular. La rugositat del bronze contrasta amb la puresa de les peces de marbre del cos.**

c) **Significació i funció:** La seva mare, “tan intel·ligent, pacient, neta, útil, raonable i indispensable com una aranya” és qui inspira aquesta creació.

El tema de l'aranya apareix a l'obra de Louise. Bourgeois ja l'any 40. Manifesta que és una “oda” a la seva mare i utilitza la metàfora del filat, el teixit perquè també la seva mare tenia un taller d'arranjament de tapissos. Considera la seva mare molt intel·ligent i atribueix a l'aranya el benefici d'eliminar els mosquits que propaguen malalties. Com la seva mare la protegia a ella de petita, les aranyes protegeixen els ous amb el fil de seda que fabrica el capoll.

L'artista projecta algunes de les seves pors i emocions infantils en el conjunt de la seva obra però en l'aranya utilitza el contingut simbòlic que aquesta ha tingut al llarg de la història i rememora la protecció que ha rebut de la seva mare.

El conjunt de l'obra de Bourgeois –durant 60 anys- ens mostra una coherència temàtica absoluta d'acord amb les seves reflexions escrites. La seva autobiografia ens explica les temàtiques (nines, aranyes, cèl·lules,...) els materials (feltres, robes de cotó, punt...) els símbols (mutil·lacions, agressions...) el punt de vista feminista queda ben palès així com la seva voluntat de superar el passat emocionalment desequilibrat. La temàtica sexual és fonamental en la seva obra sempre en relació a la fragilitat i a la inseguretat. Aquesta recerca en el seu interior la fa pròxima al surrealisme i a l'expressionisme i per ser dona –més que per la pròpia obra- a Frida Kahlo.

Puntuació: Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. **La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades.** Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a cronologia i context històric i cultural [0'50 punts]; l'estil [0'50 punts]; característiques compositives i formals [2 punts]; significat i funció [1punt].

La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

Exercici 2**Obra 2: Columna Trajana**

- a) **Cronologia:** 107-113. **[S'admet Segle II i Inicis segle II]** **Context:** Atesa la impossibilitat de governar un territori tan gran s'opta per un nou sistema polític, liderat per un emperador i es divideix el territori en províncies. Solida estructura social, jurídica -dret romà-, política i comercial.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], Context [0'70 punts]

- b) **Estil:** Romà imperial. **Característiques:** Art al servei de l'ostentació del poder. Construcció de grans edificis públics i privats a totes les ciutats conquerides. Art hereu de la civilització grega. **Arquitectura:** Arc de mig punt, volta de canó i volta d'aresta romana. Dos ordres arquitectònics nous: toscà i composta. Funcionalitat i tècnica per damunt dels aspectes estètics. Decoració de les cases amb pintures i mosaics. **Noves tipologies:** basílica, amfiteatre, termes...**Arquitectura de serveis:** ponts, aqüeductes, vies, cloaques...**Escultura:** Potenciació del monument –arcs de triomf, columnes commemoratives, estàtues eqüestres. Realisme en els retrats.

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

- c) **Característiques formals:** Obra màxima dels relleus historiatos. Cinta helicoidal de 200 metres de longitud amb escenes de les victòries de Trajà. **Diferents tipus de relleu.** L'alçada de la franja de relleu varia des de la més propera- 89 cm a la més alta- 125 cm. Columna exempta monumental no estructural. **Material:** Marbre

Puntuació: Característiques formals [0'80 punts]. Material [0'20 punts]

- d) **Iconografia:** Els iconògrafs sembla que van seguir la crònica De Bello Dacico – avui desapareguda i inspirada en la Guerra de les Gal·lies, de Juli Cèsar-, en la qual es relaten les dues guerres: la primera entre el 101 i el 102, i la segona entre el 105 i el 106

Significat: Commemoració de les dues campanyes de Trajà a la Dàcia. L'emperador surt representat 59 vegades sempre de manera realista i no divinitzada.

Funció: Propagandística del poder imperial; guardar les restes de l'emperador i la seva muller i assenyalar fins a on arribava el turó desplaçat pel fòrum.

Puntuació: Significat[0'50 punts]; Funció [0'50 punts]

- e) Colosseu; Partenó, Panteó; Maison Carrée; Teatre d'Epidaure, Columna trajana.....

Puntuació: 0'20 punts cada una.

Obra 3: Capella Scrovegni o de l'Arena, de Giotto

- a) **Cronologia:**1304-1306.[**S'admet Inicis segle XIV**]. **Context:** Europa de les capitals. Paper de la burgesia. Cultura a les Universitats. Aparició de les ordes mendicants (franciscans i dominics). Pesta Negra. Daltabaix demogràfic. Inici de l'Humanisme..

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], Context:l [0'70 punts].

- b) **Estil:** Italo gòtic [**S'admet gòtic meridional**] **Característiques:** Preeminència de la temàtica religiosa. Incipient temàtica profana. **En pintura:** Influència bizantina. [simetria i hieratisme]. Volumetria de les figures. Voluntat comunicativa a través del gest i la mirada. Inicis de perspectiva amb la combinació de fons daurats amb decoracions arquitectòniques o paisatgístiques molt simples. **Centres:** Siena amb Duccio i Simone Martini, i Florència Cimabue i Giotto. En escultura: Estilització i arrodoniment de les formes; elegància de moviments; Naturalisme expressiu; volumetria dels vestits i els cossos. **En arquitectura:** auge de els edificis civils castells; palaus i Llotges.

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

- c) **Característiques formals:** Formes tancades o dibuixístiques. Algunes escenes estan destruïdes, altres han perdut el seu color primitiu. S'han trobat poques sinòpsies - dibuixos en vermell fet sobre el blanquejat del revestiment del mur amb morter, ciment o calç, com a preparació prèvia a l'execució del fresc -, les pinzellades són homogènies, encara que Giotto va estar ajudat per deixebles que van seguir fidelment les indicacions del mestre. Es pot apreciar la representació dels vels transparents i de cabells, amb magnífiques graduacions i encertades tonalitats. Giotto manté les aurèoles daurades a l'entorn dels personatges sants però les seves figures tenen un tractament de la llum i dels contorns que permeten percebre els volums individualitzats de cada un dels cossos, les robes cauen amb una naturalitat que cada un dels personatges sembla sorgir clarament del fons. **Tècnica:** Fresc. **Support:** mur.

Puntuació: Un mínim de 5 característiques [1 punt] [0'20 c/u]

- d) **Temàtica:** En la volta de canó es pot contemplar un cel estrellat amb una sèrie de medallons en què es representa a Crist, la Verge, els quatre evangelistes, -sant Mateu, sant Marc, sant Lluç i sant Joan- i diversos profetes. Giotto va pintar el retrat del seu mecenes, Enrico Scrovegni, a la part inferior del Judici Final, entre el Paradís i l'Infern. Enrico, de perfil, amb la mà esquerra alçada, front ample, boca lleugerament oberta i nas afilat, apareix agenollat lliurant a la Verge una maqueta de la capella, i 15 benaurats estan al seu darrere. Com en la majoria de les obres gòtiques s'identifica el *donant*. La seva actitud és més aviat arrogant, a la dreta del Jutge Diví i al costat oposat dels usurers que pateixen les penes infernals.

El programa iconogràfic comprèn escenes de la infància i de la Passió de Crist, paral·leles a les escenes principals de l'Antic Testament i els marcs pintats imiten mosaics i elements de marbre, nombrosos *trompe l'oeil*.

Hi ha una sèrie d'estances simulades on s'han volgut veure representats, uns sepulcres (nínxols de cor, "coretti") buits destinats a Enrico i al seu pare,

adornats amb unes petites llums i un fresc de l'Anunciació, cosa que en l'Edat mitjana es solia col·locar en els monuments funeraris, i que indicava la Victòria sobre el pecat. No se sap què volia expressar Giotto, amb la representació d'aquestes estances, tal vegada uns sepulcres buits de manera fingida, per als seus mecenes.

A la banda superior del mur esquerre, es relata la vida dels pares de Maria: l'anunci d'un àngel a Santa Anna de la seva propera maternitat. Al mur sud de la capella es reproduïx a San Joaquim i Sant Anna que es besen i abracen, perquè han concebut la Verge Maria; estan acompanyats de diverses dones emmarcades sota un arc de mig punt, i d'un pastor a l'esquerra de la imatge. Es tracta de l'anomenada Porta Daurada, una de les portes de Jerusalem. En aquest mateix mur es representa el retir de Sant Joaquim entre els pastors, quan encara no coneix la bona nova de la seva propera paternitat i afillit s'ha retirat a les seves terres.

Al mur d'enfront, el mur nord, podem veure diverses representacions de la vida de la Verge, com la Presentació al Temple. A la paret esquerra es relaten episodis del Naixement i Infància de Jesús, com la fugida a Egipte. Al costat oposat hi podem veure la vida pública, disputa amb els Doctors de la llei, baptisme en el riu Jordà, noces de Canà, la resurrecció del seu amic Llützer, l'entrada a Jerusalem i l'expulsió dels mercaders del Temple. Les bandes inferiors d'aquests murs narren la Passió: des de l'oració a l'Hort i el petó de Judes a les lamentacions sobre el cos mort de Crist i la seva Resurrecció. A la paret del fons de la capella es representa una immensa imatge del Judici Final: al centre, el Jutge Universal, un Pantocràtor en un cercle, envoltat d'àngels i de dotze benaurats, asseguts en un tron.

Al registre inferior unes escenes fantasmagòriques presenten un infern terrible: un enorme dimoni que engoleix un pecador, Judes penjat amb els intestins que li surten del cos i figures que es recargolen de dolor. Damunt de Judes apareixen tres usurers, que penjen de les cordes de les seves borses i a l'esquerra, un pagès amb un sac de diners sobre la seva esquena. El tema de l'avarícia apareix representat en el programa iconogràfic de la capella. Giotto va pintar catorze al·legories de Viciis, al costat esquerre, i al·legories de Virtuts, al dret, a les bandes inferiors dels murs. El missatge podria ser "els vicis condueixen a l'infern i les virtuts a la salvació". **Model literari:** La iconografia d'aquests frescos té el seu origen en el Nou Testament i en les tradicions apòcrifes de la Llegendà Àurea de Jacobo de la Voràgine: es refereixen a la Verge, a Santa Anna i Sant Joaquim, els seus pares, i a l'Evangeli apòcrif conegut com de Sant Jaume.

La resposta es correcta si l'alumne cita de manera general els grans temes: Vida de Maria; Vida de Jesús; Passió de Crist.....

Funció: La Capella dels Scrovegni, anomenada també Capella de l'Arena (perquè està situada sobre un amfiteatre) és especialment valorada pel grup de frescos atribuïts a Giotto di Bondone. Aquesta obra està dedicada a Santa Maria de la Caritat i va ser encarregada per Enrico Scrovegni, entre els anys 1304 – 1306, amb la finalitat d'allotjar les restes mortals del seu pare, Reginaldo degli Scrovegni, el qual havia acumulat un immens patrimoni gràcies a la usura. El fill, Enrico pretén expiar-ne els pecats perquè la usura estava prohibida per la llei. Segons les disposicions de l'Església, el prestar diners amb alts interessos era un greu pecat, igual que exigir qualsevol mena d'interès pel préstec.

Puntuació: Tema [0'70 punts] Significat i funció [0'30 punts]

e) Qualsevol dels temes explicats en l'apartat d). P/exemple: *El petó de Judes; La Fugida a Egipte; La Epifania...*

Puntuació: [1 punt][0'20 c/u]

Obra 4: Església de San Lorenzo, de Brunelleschi

a) **Cronologia:** 1421-1470. [S'admet segle XV i Quattrocento] **Context:** Mosaic polític de petites ciutats - estats: Florència, Pisa, Milà, Màntua. Poder dels Mèdici a Florència. A finals de segle auge del papat. Cultura Humanista.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

b) **Estil:** Renaixentista. **Característiques generals:** Aparició de la figura del mecenes, Antropocentrisme. **En arquitectura:** Recuperació de l'Antiguitat: arc de mig punt; cúpula de mitja taronja, volta de canó. Noves tipologies: Vil·les; hospitals... Decoració de grotescos. **Escultura:** Proporcionalitat; cànon de nou caps... **Pintura:** Simetria; perspectiva geomètrica; Composicions tancades; formes dibuixístiques.....

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

c) **Planta:** Creu llatina, articulada en tres naus i capelles laterals, transsepte i absis central flanquejat per dues sagristies. Nau central doble d'alta i ampla que les laterals. **Elements de suport:** columnes d'ordre corinti que mitjançant un curiós entaulament fragmentat, suporten arcs de mig punt. A sobre s'hi disposa un mur amb obertures. **Element suportats:** Coberta de la nau central plana amb cassetons. Al creuer hi ha una cúpula semiesfèrica. Amb petxines. i a les laterals voltes bufades

Puntuació: Planta: [0'40 punts]. Elements de suport [0'30 punts] Elements suportats [0'30 punts]

d) **Significat:** Les seves proporcions a escala humana reflecteixen el naixement d'una nova societat humanística. Importància del mòdul **Funció:** litúrgica

Puntuació: Significat: [0'50 punts]. Funció [0'50 punts]

e) **A.** Sagristies. **B.** creuer [també cúpula]. **C.** Transsepte. **D.** Nau central. **E.** Naus laterals. **F.** Capelles

Puntuació: 5 o 6 encerts [1 punt]; 4 encerts [0'80 punts]; 3 encerts [0'60 punts]; .2 encerts [0'40 punts]; 1 encert [0'20 punts] p

OPCIÓ B**Exercici 1****Obra 1: El Tres de Maig, de Francisco de Goya.**

- a) **Cronologia:** 1814. **Context:** L'obra de Goya, en les seves diferents etapes, representa la societat cortesana i burgesa del segle XVIII amb la que el pintor entra en contacte gràcies a la seva posició rellevant com a pintor de cambra del rei Carles IV. En els ambients artístics predomina el gust per les formes neoclàssiques academicistes. El context s'emmarca al començament del segle XIX quan Espanya vivia l'esperada arribada de Ferran VII, un cop acabada la Guerra de la Independència.
- b) **Estil:** Estil neoclàssic – romàntic. **[S'ADMET ESTIL PERSONAL/GOYESC]**
Elements formals i compositius: Predomina el color sobre el dibuix i la paleta de tons foscos, introdueix contrastos lumínics accentuats per la taca blanca de la camisa de l'home que aixeca els braços. La llum és un element important en la composició, ja que delimita també les dues zones de la pintura. La composició mostra dos línies diagonals: la de la muntanya del Príncep Pio amb el grup de civils i la del grup de soldats situats d'esquena a l'espectador, creant un conjunt de gran força i dramatisme per la situació de les persones que estan sent executades. L'escena està representada amb un gran realisme i expressivitat que mostra el moment de la mort i el que és més terrible, la seva ineludible arribada. S'introdueix d'aquesta forma un element visual temporal de l'acció. És una representació dinàmica d'un moment brutal, els cossos es dobleguen i els rostres transmeten sentiments extrems que l'espectador pot veure de forma frontal, per contra el grup de soldats que estan d'esquena no mostren les seves fisonomies i semblant autòmats sense rostre.
- c) **Tema, significat i funció:** Tema històric dels fets succeït a Madrid quan el poble es va rebel·lar contra les tropes napoleòniques. El moment que reflecteix el quadre, representa l'afusellament de les persones que havien participat en l'enfrontament del dia anterior entre el poble de Madrid i l'exèrcit invasor. L'escena carregada de realisme mostra als patriotes com a gent civil, del poble i és un crit davant de la irracionalitat i la crueltat de la guerra a l'hora que serveix de denuncia de la repressió i la violència. Iconogràficament es veu un simbolisme en la figura de l'home que aixeca els braços, es relaciona amb la crucifixió, els colors grocs i blancs podrien representar l'església i la llum la figura de Déu. El quadre simbolitza una denuncia de la guerra i la seva funció sembla ser que va estar lligada al retorn del rei Ferran VII i la restauració absolutista. Encàrrec de la Junta de Regència.

Puntuació: Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. **La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades.** Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a cronologia i context històric i cultural **[0'50 punts]**; l'estil

[0'50 punts]; característiques compositives i formals [2 punts]; Tema, significat i funció [1 punt]

La NO ADEQUACIÓ resta **1 punt i mig** i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

Exercici 2

Obra 2: Laocoont i els seus fills

a). **Cronologia:** Segle III-II a.C. El grup escultòric de Laocoont i els seus fills fou trobat l'any 1507 entre les restes de la Domus Àurea a Roma. En funció de diversos estudis s'ha considerat que la **còpia romana en marbre pertany al segle I d.C.**
Context: La mort sobtada d'Alexandre l'any 323 aC va fragmentar l'imperi macedoni en diversos regnes, i la cultura grega es va traslladar cap a Orient, on van prosperar noves ciutats, com Pèrgam o Alexandria. Malgrat la decadència política, la sòlida cultura grega va servir de referència als regnes orientals, que van reflectir aquesta hel·lenització en les seves creacions artístiques. El grup del Laocoont sembla que es va produir a l'illa de Rodos que s'independitzà de Pèrsia en temps d'Alexandre i que no només va aconseguir defensar la seva llibertat sinó que formarà un petit imperi que abraçarà part de la costa d'Àsia Menor. En aquesta època de riquesa i esplendor es desenvolupa una brillant escola d'escultura, de la qual el grup escultòric atribuït a Agesandre i els seus dos fills Polidor i Atenodor, n'és un màxim exponent.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts]

b). **Estil:** L'obra pertany a l'estil grec del període hel·lenístic (segles III aC –I aC).
Característiques: L'estil hel·lenístic té la seva màxima visualització en l'**escultura**. Entre les seves característiques destaca la **dinamització de les composicions** trencant els canons de serenitat i equilibri clàssics.. Es busca la **màxima expressivitat** en els rostres dels personatges, mostrant sentiments de **sofriment i passió [pathos]**. Van proliferar els grups escultòrics i van sorgir el **retrat i els temes anecdòtics**, dues temàtiques en que l'idealisme deixa pas al gust pel **realisme**.

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

c). **Característiques formals:** El grup, presentat de manera frontal essent una **escultura exempta [embalum rodó]**, s'organitza a l'entorn de la figura principal del sacerdot que lluita per alliberar-se de l'atac de les dues serps, mentre els seus fills, a ambdós costats, sembla que no tinguin prou força per escapar-se'n.
Unifacial

L'obra s'estructura en la piràmide que dibuixen els caps dels tres personatges de tal manera que el del Laocoont coincideix amb el vèrtex superior. **També s'observa en la composició una diagonal** que creua tot el grup baixant des de la part superior esquerra. Les diagonals donen unitat a l'acció dels tres personatges i

ahora manifesten el **dinamisme de la composició**. Aquest moviment es veu reforçat per la situació de les dues serps que serveixen de nexa d'unió entre les tres figures i per la sensació de tensió extrema dels cossos que malden per alliberar-se'n. Aquests, amb la musculatura molt treballada i ben definida- sobretot la figura central- expressen la perfecció anatòmica heretada del període clàssic. Aquesta obsessió porta els autors a representar les figures dels infants amb un cos musculat de persona adulta, però els dona unes proporcions més reduïdes.

No obstant això, aquest idealisme formal lluny de la representació més realista es conjuga amb la gran capacitat de **representació de les emocions humanes que trenca els cànons de serenitat i equilibri**. L'expressivitat del grup es manifesta en la facilitat per copsar el patiment humà ("*pathos*") dels personatges, reflectit en els rostres, especialment en l'expressió del dolor del sacerdot amb el front arrugat i la boca oberta.

Tècniques i Materials:Aquest grup va ser realitzar en **bronze** probablement amb la tècnica de la **cera perduda** tot i que es conserva la **còpia romana** que és una talla **en marbre**. D'entre les tipologies escultòriques cal destacar els relleus – utilitzats en la decoració de frisos i timpans en temples i altars- i les escultures exemptes, de les quals aquest grup n'és una mostra tot i que acusa una certa frontalitat. El tema central és la figura humana i com totes les obres gregues era policromada.

Puntuació: Característiques formals [0'80 punts]. Tècniques i Materials [0'20 punts]

NOTA: La resposta sobre el tema es valida encara que s'esmenti una de les dues versions.

d). Temàtica. Significat i funció

El **tema** del Laocoont és literari i ahora mitològic.

Segons el mite de la guerra de Troia (en referim, per tant, a La I·líada d'Homer) el sacerdot troià Laocoont va advertir els seus conciutadans que no es fessin del cavall de fusta (que era ple de soldats grecs) ofert pels grecs al déu Posidó en una suposada retirada. De seguida, dues serps enormes van sortir del mar i el van matar juntament amb els seus dos fills. Els troians ho van interpretar com un càstig diví i van entrar el cavall a la ciutat, tal com Sinó, un espia grec, els havia suggerit dient que era un regal de la deessa Atena i, que si no l'acceptaven, Troia seria destruïda.

Sobre el motiu de la mort de Laocoont hi ha **dues versions diferents**. Segons la mitologia grega, Laocoont era un sacerdot d'Apol·lo, i seu càstig na va tenir cap relació amb la guerra, sinó que va passar perquè es va casar en contra de les ordres del déu. Però a la versió recollida a l'Eneida pel poeta romà Virgili, va ser Atena la qui, partidària de la victòria grega, va enviar les serps per convèncer els troians de la veracitat de la història que els explica Sinó. En tots els casos, els escultors interpreten del tema, el moment en què les serps ataquen el sacerdot Laocoont i els seus fills i aquests lluiten desesperadament per a desfer-se'n.

El grup escultòric va ser trobar el 1506 entre les ruïnes del Palau de Neró a Roma i en el seu moment sembla que l'artista del Renaixement, Miquel Àngel, hi era present acompanyant l'arquitecte de papa Juli II, Giuliano da Sangallo. La impressió que els va causar va ser extraordinària fins al punt que l'artista florentí hi va saber veure la "terribilitat" que ell mateix traslladarà a les seves escultures.

Funció: Sembla, per tant, que l'obra de l'escola de Rodas ja estava destinada a

Roma, pensada per a decorar cases importants, en aquest cas, el palau de l'emperador.

L'atribució i la datació, després de la troballa al segle XVI, no es van produir fins al 1957 quan un grup d'estudiosos varen poder atribuir l'autoria d'aquesta obra als escultors esmentats de l'escola de Rodes (Agesandre i els seus fills) gràcies al descobriment de diversos grups de figures de marbre que representaven esdeveniments de l'Odissea d'Homer en una cova que havia estat la sala de banquets d'estiu de l'emperador Tiberi a Sperlonga, prop de Nàpols. Els noms d'aquests tres escultors estaven gravats en un dels grups, l'estil del qual és molt semblant al del Laocoont. A partir de dades fidedignes, aquestes còpies romanes en marbre trobades a Sperlonga s'han datat al segle I dC, que és també la data atribuïda al Laocoont de manera unànime pels arqueòlegs. Actualment el grup escultòric es troba al Musei Vaticani a Roma.

Puntuació: Tema: [0'80 punts punts]; Funció [0'20 punts]. **POT ESTAR RESUMIT.**

e) .Seguint la classificació dels períodes de l'art grec, podem distingir tres etapes en l'evolució de l'escultura grega:

1. **Període arcaic** (segles VII i VI aC). Podem destacar d'aquest període:

- La Dama d'Auxerre
- Cleobis i Bitó .
- L'Efebus de Crítios.

2. Període clàssic (segles V i IV aC).

Cap al segle IV es configura una etapa anomenada **postclàssica**

Podem destacar d'aquest període tres obres molt significatives:

- El Diadumen de Policlet.
 - El Discòbol de Miró
 - L'Hermes amb Dionís nen de Praxiteles
3. Període Hel·lenístic (segles IV –I aC). Podem destacar d'aquest període tres obres significatives:
- La Victòria de Samotracia
 - El Toro Farnese d'Apol·loni i Taurisc de Tralles
 - El nen de l'espina

Puntuació: Si anomena tres períodes [0'50 punts] Si s'anomenen tres obres indicant el seu període [0'50 punts].

Obra 3; Sant Vicenç de Cardona

- a). **Cronologia:** Primera meitat del segle XI (impuls 1019 - consagració 1040)[**S'admet segle XI**] **Context:** D'autor desconegut, possiblement un dels mestres itinerants, que, procedent de la Llombardia, va arribar als comtats catalans

Després del final de les diverses invasions, l'Europa cristiana inicia una etapa d'estabilitat que permet una reactivació econòmica – després d'un llarg període de destruccions- i un cert creixement demogràfic. Tres factors determinen el canvi de situació: la implantació del feudalisme, l'hegemonia de l'Església com a institució i com a focus cultural i una certa estabilitat política en l'entorn europeu. Durant tot aquest període i fins a un cert renaixement de la vida urbana a les ciutats ja ben entrat el segle XI, la terra era l'única font de riquesa i de poder i la vida girava a l'entorn del treball agrari. En aquest entorn rural hi destacaven els monestirs situats enmig d'immenses possessions agrícoles que els ordes acumulaven gràcies als donatius. Els monjos eren els únics homes cultes de l'època i dedicaven la seva vida a pregar cantant per la salvació de les ànimes i a organitzar la terra del voltant. La noblesa era l'altre sector social que tenia capacitat econòmica per impulsar construccions i per això el castell és tan característic d'aquella època com ho són els temples i els monestirs. Les úniques fortificacions que es mantenien eren les urbanes d'època romana i al camp també es van construir recintes defensius. És freqüent que un castell amb palissada i fossat s'erigeixi al costat d'un monestir, un segon centre entorn del qual girava la vida dels camperols. La majoria de la població n'era i, en canvi, en sabem ben poc. El ritme de la seva vida, breu, estava marcat pels treballs de la terra i només les festes religioses trencaven el ritme quotidià. El marc arquitectònic de l'església era alhora l'espai de la festa i de la instrucció a través del sermó del capellà i de les pintures i imatges de l'interior. I, també, l'espai de protecció de les violències feudals. La visió del món que es desprèn dels documents i de les imatges estava tenyida per la visió del món que tenia l'Església, expressada sovint a través de les idees feudals.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts]

- b). **Estil:**Romànic de tendència llombarda.[**S'admet Romànic**] **Característiques:**
Entre les característiques de l'estil romànic – en general- podem enumerar:
L'art romànic representa la voluntat de proclamar el **triomf definitiu de l'Església cristiana**, fet que va motivar l'aparició d'un nou tipus de temple en el qual tota manifestació artística està supeditada al conjunt - fent una mena de llibre d'imatges- i es posa al servei de la glòria de Déu.

Arquitectura: Derivació de l'arquitectura romana en un procés similar al que també van experimentar les llengües romàniques respecte al llatí, a partir de l'ús de l'arc de mig punt tant en els obertures i portalades com en els elements estructurals i de la volta de canó i per arestes.

En l'escultura i en la pintura es deixen de banda els models antics basats en el naturalisme i la proporcionalitat, per donar preferència al valor i la qualitat dels materials com l'or, l'argent o les gemmes sempre seguint les normals formals establertes i de continguts, marcades per qui encarrega l'obra, normalment l'Església. Sempre amb un marcat caràcter didàctic i pedagògic.

En la representació formal i estilística és possible trobar elements comuns a la pintura i l'escultura romàniques:

- **Adaptació de les figures a l'espai físic i al marc arquitectònic**
- **Absència de perspectiva i tendència a crear fons monocromàtics sense paisatges**
- **Tendència a omplir tot l'espai compositiu: “horror vacui”**
- **Perspectiva jeràrquica, hieratisme i simetria geomètrica.**
- **Varietat cromàtica de colors intensos i delimitació dels contorns amb traços foscos.**

Finalment, és un **estil analògic i simbòlic** com n'era la mentalitat i l'espiritualitat religiosa de l'època. Tot estava referit a una realitat extrasensible i el que es mostrava constituïa el símbol d'una realitat més profunda, còsmica i divina a través del qual s'arribava al món celestial. El món romànic era simbòlic, la manifestació més sensible de les realitats més profundes, el reflex de l'harmonia de l'univers creat per Déu.

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u] .

- c). **Característiques formals i constructives:** Es tracta d'una església de **planta basilical** de tres naus seguint les proporcions habituals del primer romànic d'estil llombard amb la nau central més alta i ampla que les dues laterals. La transició de l'espai exterior a l'interior de les naus es realitza mitjançant un **atri o nàrtex** amb **tribuna** des d'on els vescomtes presidien les cerimònies. Presenta un **transepte** curt que gairebé no sobresurt, una **capçalera** amb tres **absis** i una **cripta** en la part inferior del **creuer** on es guardaven les relíquies. **L'espai interior** està distribuït en tres trams de manera que a cada tram de la nau central li corresponen tres petites voltes de creueria de les naus laterals seguint la relació entre l'ú- Déu – i el tres- les tres formes de la divinitat
- Elements de suport i suportats** Els elements de suport són robustos **pilars cruciformes** que sostenen els **arcs torals** de la **volta de canó** de la nau principal i els **arcs formers** de separació de les naus laterals. Tots ells, com és propi de l'estil romànic, arcs de mig punt. Atès que el cos central és més alt permet obrir quatre grans finestres a cada costat dels murs laterals – el quatre com a símbol de la terra- que acompanyen els tres de la capçalera de l'absis - el

set com a nombre identificatiu del cristianisme- i hi aporten una certa lluminositat. Hi ha també dotze petites obertures – que simbolitzen els Apòstols- i un òcul - la llum de Déu.- que tanca la cúpula del creuer. Aquesta llum procedeix dels vuit – el vuit representa el baptisme- grans finestrals oberts en la part superior del cimbori que la corona.

L'aspecte exterior de l'edifici és d'una gran sobrietat i amb gran presència del mur, sòlid, massís, de carreus ben tallats que articulen volums geomètrics purs. L'ornamentació és la pròpia de l'estil romànic llombard: parelles d'arcs cecs separats per lesenes verticals. L' absis central presenta, també, en la part superior, una galeria de finestres cegues.

Puntuació: Característiques formals i constructives Interior [0'80 punts]. Exterior [0'20 punts]

d) **Significat:** La situació de l'església dalt d'un turó a redós del castell li donen un caràcter de domini privilegiat en una zona estratègica de frontera, lligada a l'explotació de les mines de sal. Poder del comtat i de l'església.

Funció: Els canonges, a diferència dels monjos, són clergues que viuen en comunitat al servei d'una església; aquesta és oberta als fidels i té funcions parroquials. Aquesta regularització es va produir en el món carolingi i és la que es va adoptar a les catedrals de la Catalunya comtal. La de S Vicenç és un exemple molt clar del model emprat, també, per alguns membres de la noblesa per tal d'organitzar la comunitat al servei dels temples dels seus castells i palaus. **Funció litúrgica.**

Puntuació:Entorn: [0'50 punts]. **Funció:**[0'50 punts]

e) **A:** atri o nàrtex; **B:** Transsepte; **C:** Nau central; **D:** Naus laterals; **E:** Absis; **F:** Cripta; **G:**Voltes de creueria

5 o 6 encertades 1 punt; **4** :0'80; **3**: 0'60; **2**: 040; **1**: 0'20.

Obra 4: *El gronxador*, d'Honoré Fragonard

a) **Cronologia:** 1766 [S'admet Mitjan segle XVIII i segle XVIII]. **Context:** Lluís XV, rei de França. Moviment Il·lustrat a França culturalment palès a l'*Enciclopedie*, dirigida per d'Alembert i Diderot.

Puntuació: **Cronologia:** [0'30 punts]. **Context històric i cultural:** [0'70 punts]

b) **Estil:** Rococó [S'admet Barroc tardà]. **Característiques:** Art de l'aristocràcia i l'alta burgesia. Aparició del col·leccionista, del *marxand*. En pintura triomf d'un art frívol: pintura de "*seins et culs*". Decoració de rocalla. Noves escoles: Anglaterra substitueix Holanda i Flandes. Pintura de vistes: Venècia. Introducció de la porcellana a Europa.

Puntuació: **Estil:** [0'25 punts]. **Característiques** : [0'15 c/u]. **RECORDEU NOMES CAL QUE CITIN CINQ.**

- c) **Característiques formals:** Predomini del color sobre el dibuix. **Característiques compositives:** Composició dinàmica: predomini de la diagonal que forma la noia amb el gronxador i l'home de l'angle inferior dret. Línea de l'horitzó baixa que emfasitza l'escena. Perspectiva aèria. **Tècnica:** oli sobre tela.

Puntuació: Característiques formals i compositives [0'80 punts]; Tècnica i suport [0'20 punts]

- d) **Tema:** Un jove , potser l'amant, contempla a la noia que de manera seductora esta gronxant-se mentre una sabata seva vola. Voyeurisme i seducció es barregen en un joc visual d'una certa amoralitat, propi de la societat francesa del moment. **Significat:** L'escena reflecteix la frivolitat i l'ambient de joc i diversió que imperava entre l'alta noblesa francesa del segle XVIII. **Funció:** Decorativa.

Puntuació: Tema [0'80 punts] Significat i funció [0'20 punts]

- e) San Carlo alle Quattro Fontane; *Les Menines*; *Les Tres Gràcies*; *La lliçó d'anatomia*; *Al·legoria de la Pintura*; Versalles...

Puntuació: 1 punt [0'20 punts c/u].

SÈRIE 1**OPCIÓ A****Exercici 1.****Obra 1: Creu i R, d'Antoni Tàpies**

- a) **Context:** Antoni Tàpies pinta Creu i R uns mesos abans de la mort de Franco. Durant aquell any l'artista va contribuir amb un cartell i una litografia a una campanya per abolir la pena de mort a Espanya i va participar activament en les lluites que demanaven l'amnistia dels presos polítics del règim franquista. La seva obra, des dels seus inicis sempre va estar influenciada per la situació política a Espanya.
- b) **Estil:** Informalisme. Tàpies, en l'obra *Creu i R* se situa dins d'aquest estil i practica la "*pintura matèrica*", també coneguda com a "art brut", que es caracteritza per la tècnica mixta i l'ús de materials heterogenis, moltes vegades de rebuig o de reciclatge, barrejats amb els materials tradicionals de l'art cercant un nou llenguatge d'expressió artística. **Anàlisi formal:** Aquesta obra, com la majoria de *quadres matèrics* de Tàpies, està basada en línies contundents que formen composicions complexes. En la construcció de l'obra podem observar dos nivells: el llenguatge *matèric*, en aquest cas marcat per la textura de la sorra, les pedres i la tela, el dibuix i la línia donats per la creu, les lletres (R, H) i els signes (+) Utilitza colors terrosos, propis de la matèria, ocre, marró, negre i vermell. **Tècnica:** En la seva obra més característica dins de l'informalisme matèric, Tàpies utilitza tècniques que barregen els pigments tradicionals de l'art amb materials com sorra, roba, palla, etc., amb predomini del *collage* i *l'assemblatge*, i una textura propera al baix-relleu. Tàpies defineix la seva tècnica com a "mixta": pinta sobre tela, en formats mitjans, en posició horitzontal, disposant una capa homogènia de pintura monocromàtica, sobre la que aplica la "mixtura", barreja de pols de marbre triturat, aglutinant, pigment i oli, aplicat amb espàtula o amb les seves pròpies mans.
- c) **Significat i funció:** En la seva obra Tàpies reflecteix una gran preocupació pels problemes de l'ésser humà: la malaltia, la mort, la soledat, el dolor o el sexe. Tàpies ens dóna una nova visió de la realitat més senzilla i quotidiana, enaltint-la a cotes de veritable espiritualitat. La concepció vital de l'artista es nodreix de la filosofia existencialista, que remarca la condició material i mortal de l'home, l'angúnia de l'existència de què parlava Sartre; la soledat, la malaltia, la pobresa que percebem en Tàpies la trobem també en l'obra de Samuel Beckett o Eugene Ionesco.. **Iconografia:** En Creu i R el motiu principal és la creu, un símbol que es converteix en l'element definitori del seu estil. Tàpies va començar a utilitzar la creu després de la Guerra Civil, moment en que Espanya se li presentava com un gran cementiri. Posteriorment la creu serà entesa per l'artista com a símbol de les coordenades de l'espai. Però la creu també estarà connectada amb la religió, el cristianisme i amb tota una tradició que arrenca de l'art medieval i que Tàpies recupera per donar-li un sentit de contemporaneïtat. Sembla ser que la creu és també un

record a Ramon Llull, pel qual l'artista sempre ha manifestat la seva admiració. Segons el propi Tàpies, a Llull t'estranyava que els artistes de la seva època no pintessin creus i els hi deia: "...el més important que tenim són les creus, (...) com és que s'entretenen pintant escenes de reis i de nobles tenint aquest tema tan important de la creu? (...) fixeu-vos en els temes essencials..." L'obra, a més de la creu conté altres símbols presents en la iconografia de l'autor: les lletres, R, H, amb alguna creu més petita, les benes amb taques de color vermell que es superposen a la part superior donant un efecte de volum. Podem relacionar aquests símbols amb la inicial de Ramon (Llull), o també podrien ser una referència a la seva malaltia?

Puntuació: Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. **La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades.** Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a la cronologia i context històric i cultural [0'50 punts]; l'estil [0'50 punts]; característiques compositives, formals i tècniques [2 punts]; significat i funció [0'50 punts]. Tècnica: [0'50 punts]

La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

Exercici 2.**Obra 2: Casa del poeta tràgic a Pompeia**

- a) **Cronologia:** Segle I a.C. **Context:** Ciutat fundada pels oscos, antic poble de la Itàlia preromana, en el s. VII a. C. Era un enclavament molt important per al comerç entre fenicis i grecs, ja que està ubicada a la badia de Nàpols. Pompeia deu el seu nom a Sila, Colònia Cornelia Veneria Pompeyanorum, anomenada així, a partir de l'any 80 a. C.

L'agost de l'any 79 d. C., durant el regnat de l'emperador Titus, va ser destruïda pel volcà Vesuvi, quedant enterrada per les cendres i per enormes fragments de pedra tosca. Els seus habitants van morir asfixiats pels vapors de sofre que va desprendre el volcà. Nombroses excavacions arqueològiques es van dur a terme durant el s. XVIII, que han continuat fins als nostres dies.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Romà pompejà. **Característiques:** Art al servei de l'ostentació del poder. Construcció de grans edificis públics i privats a totes les ciutats conquerides. Art hereu de la civilització grega. Arquitectura: Arc de mig punt, volta de canó i volta d'aresta romana. Dos ordres arquitectònics nous: toscà i composta. Funcionalitat i tècnica per damunt dels aspectes estètics. Decoració de les cases amb pintures i mosaics. Noves tipologies: basilica, amfiteatre, termes...Arquitectura de serveis: ponts, aqüeductes, vies, cloaques...Escultura: Potenciació del monument –arcs de triomf, columnes commemoratives, estàtues equestres. Realisme en els retrats.

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

- c) **Distribució i parts de la casa:** La domus del Poeta Tràgic, deu el seu nom a un mosaic representant un preparador d'actors de teatre que es troba en el **tablinum** (una espècie de sala per rebre). Casa de modestes dimensions pertanyent, pel que sembla, a una família de classe mitja enriquida.

A un costat i a l'altre de la porta es trobaven uns taulells, - el propietari de la casa es dedicava al comerç -. Les úniques estances que s'obrien directament al carrer eren les **tabernae**, destinades a les botigues.

En la domus s'entrava per un corredor, **vestibulum**, fins a la porta; el passadís continuava fins a l'atri, que era un espai buit amb una obertura en el sostre, **compluvium**, que es corresponia a terra a una espècie de pila rectangular, **impluvium**, destinada a recollir l'aigua de la pluja. El **peristylum** era un jardí envoltat d'un pòrtic sostingut per columnes: en ell s'obrien una sèrie d'habitacions, **alae**. Les dependències de servei, es situaven on quedaven espais lliures, com la cuina, el bany i les latrines.

[Els noms de les parts de la casa es poden posar en català o castellà]

Elements de suport i sostinguts: Sistema arquivat amb terrat a dues aigües.

Puntuació: Parts de la casa [0'80 punts]. Elements de suport i sostinguts [0'20 punts]

d)Significat i funció: Casa unifamiliar [domus] on vivia una família de nivell social alt. El seu nom deriva d'un mosaic situat en el **tablinium** [habitació on l'amo de la casa rebia les visites o clients que volia allunyar de la intimitat de la casa]. Pertanyia a una família de classe mitjana enriquida que tenia el seu comerç [*tabernae*] en el mateix conjunt de la vivenda.

Puntuació: Significat i funció [1 punt]

d) La pintura es al fresc i representa el Sacrifici d'Ifigènia. El mosaic amb la inscripció *Cave Canem* [alerta amb el gos] es un mosaic d'*opus tessellatum* situat a l'entrada de la casa.

Puntuació: Pintura [0'50 punts]. Mosaic [0'50 punts]

Obra 3: Majestat Batlló

- a) **Cronologia:** Mitjan segle XII. **Context:** Fundació de l'orde del Cister per Sant Bernat de Claravall. Inicis del floriment de l'artesanat i el comerç a les ciutats. Incipient burgesia. Forta influència de l'església.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], Context històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Romànic. **Característiques:** En arquitectura: arc de mig punt; volta de canó; Auge dels monestirs; Pintura i escultura al servei formalment del marc arquitectònic i conceptualment al servei de l'església. Funció al·legòrica i simbòlica de la imatge. Perspectiva teològica. En pintura: simetria i predomini del dibuix.

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

- c) **Característiques:** Embalum rodó i alt relleu. Unifacialitat. Composició frontal; hieràtica i simètrica. Mirada inexpressiva. **Tècnica:** Talla de fusta de xiprer policromada amb pintura al tremp

Puntuació: Mínim de quatre característiques [0'20 c/u] Total 0'80 punts]; Material i tècnica [0'20 punts]

- d) **Tema:** La tradició ha tramés la llegenda que la primera majestat, anomenada Volto Santo o Crist de Beirut, va ser esculpida per Nicodem, que juntament amb Josep d'Arimatea va davallar el cos de Jesús de la creu i el va sepultar. **Significat:** Es la imatge del Crist triomfant davant del Crist sofrent representat nu i clavat a la creu. **Funció:** Devocional

Puntuació: Tema [0'50 punts]; Significat [0'30 punts]; Funció [0'20 punts]

- e) **Cronologia:** Mitjan segle XII / c. 1350 [mitjan segle XIV]

Estil: Romànic / Gòtic.

Aspectes formals: Embalum rodó i alt relleu. Unifacialitat. Talla de fusta de xiprer policromada. Composició frontal; hieràtica i simètrica. Mirada inexpressiva. / Embalum rodó. Unifacialitat. Talla d'alabastre policromat. *Dinamisme compositiu. Naturalisme.*

Significat: Es la imatge del Crist triomfant davant del Crist sofrent representat nu i clavat a la creu. / *Mare de Déu com a sedes sapientiae i reina del cel.* **Funció:** Devocional en ambdues obres.

Puntuació: Cronologia [0'20 punts]; Estil [0'20 punts]; Aspectes formals [0'40 punts]; Significat i Funció: [0'20 punts]

Nota: Les paraules en *cursiva* fan referència a la *Mare de Déu* de Sallent de Sanaüja

Obra 4: Dànae rebent la pluja d'or, de Ticià

- a) 1553-1554. Importància de la República de Venècia. Comerç marítim. Lluita contra el turc. Concili de Trento contra Reforma Protestant. Lluites catòlics *versus* protestants...

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], Context històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Renaixement (S'admet Manierisme). **Característiques generals:** Simultaneïtat del llenguatge clàssic i l'anticlàssic. Moment del *paragone* de les arts: pintura *versus* escultura. Dibuix *versus* color.; Auge de la temàtica mitològica i al·legòrica. Nova tipologia arquitectònica: la vil·la. [L'alumne pot citar característiques de l'arquitectura, la escultura i la pintura del segle XVI].

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

- c) **Característiques formals:** Domini del traç obert, la llum i el color sobre el dibuix. **Característiques compositives:** L'obra està dividida en dues parts mitjançant una forta diagonal. S'aconsegueix un gran efectisme atmosfèric gràcies a l'aplicació del *sfumato*, apreciable en els contorns de la jove, i l'ús d'una gamma cromàtica de tonalitats càlides, com el vermell o el groc. **Tècnica:** oli sobre tela.

Puntuació: Característiques formals i compositives [0'80 punts]; Tècnica [0'20 punts]

- d) **Temàtica:** Segons la mitologia grega un oracle havia anunciat al rei d'Argos que un dia moriria en mans del fill de la seva filla Dànae, pel que va decidir tancar-la en una torre de bronze per mantenir-la allunyada dels seus pretendents. No obstant això, Zeus va aconseguir fecundar a la jove princesa convertit en pluja d'or. Fruit d'aquesta unió naixeria Perseu, qui amb el temps mataria accidentalment al seu avi amb un disc. **Significat:** Durant l'Edat Mitjana, el mite de Dànae va ser un símbol de castedat i al seu torn, un exemple de la concepció d'una Verge per intersecció divina, fet que s'interpretava, per tant, com prefiguració de la Anunciació. No obstant això, durant el Renaixement el mite de Dànae va recuperar la seva concepció pagana, i es va convertir en una temàtica molt popular entre els pintors, ja que permetia poder retratar el nu femení. Ticià no va ser una excepció, i va realitzar fins a un total de tres versions diferents del mateix tema. **Funció:** Decorativa

Puntuació: Tema [0'50 punts]. Significat [0'40 punts]; Funció [0'10 punts]

- e) **Cinquecento:** Període corresponent al segle XVI italià. **Estilísticament abasta el Renaixement tardà, el Classicisme i el manierisme.**
Mecenès: Persona de poder adquisitiu alt que patrocina generosament, les arts., les ciències, una empresa cultural o un artista.
Cànon: Conjunt de regles que regulen les proporcions de l'escultura o de l'arquitectura, d'acord amb un model ideal establert.

Humanisme: Corrent de pensament que col·loca l'home com a centre del seu interès.

Vedutisti: Pintors de vistes (*vedute*) urbanes, molt característiques en la pintura del segle XVIII, sobretot a Venècia.

Nota: Les parts en negreta poden ser obviades per l'estudiant.

Tanmateix el que importa es que de manera breu defineixin els termes encara que ho facin amb altres paraules. Si defineixen mes de tres es puntuen les tres millors.

Puntuació: 1 definició correcte [**0'40 punts**]; 2 definicions correctes [**0'70 punts**]; 3 definicions correctes [**1 punt**]

OPCIÓ B**Exercici 1****Obra 1: *Eros i Psique*, d'Antonio Canova:**

- a) **Cronologia:**1787-1793[**S'admet Finals segle XVIII**]. **Context històric i cultural:**Revolució francesa [1789]. Il·lustració. Rebuig de l'absolutisme monàrquic. Trencament amb les formes carregades del Barroc. Neoclassicisme pictòric [David] i escultòric [Canova, Thorvaldsen]. A Espanya regnat de Carles IV.
- b) **Estil:** Neoclassicisme. **Característiques:** Material: Marbre. Escultura exempta d'embaum rodó. Composició dinàmica amb la utilització de diagonals per influència encara del Barroc. Voluntat de moviment amb postures contraposades. Compositivament el petó queda encerclat pels braços de Psique. Trencament de la fredor i estatisme neoclàssics. Recerca d'un ideal de bellesa. Relació més volguda que real amb l'estatuària grega.
- c) **Tema:** Mite de Eros i Psique tal com el narra l'escriptor Apuleu a *L'ase d'or*. **Cal explicar la història:** Eros deu de l'amor, es va enamorar de Psique, la bella i capriciosa filla d'un rei d'Àsia, i per seduir-la Eros li va construir un palau, on anava cada dia a contemplar-la. Un dia, espantada per la seva presència, Psique li va tirar la cera d'una espelma al rostre, fet que va enfurismar Eros. Desolada, Psique va recórrer a un oracle de Venus, que li va imposar tres condicions per recuperar el seu amor, l'última de les quals consistia a recollir l'atuell de Proserpina que contenia el secret de la bellesa. Curiosa, Psique va obrir l'atuell, per la qual cosa va ser castigada a sumir-se en un son profund del qual no es despertaria fins que Eros la besés. La intensitat del moment escollit per Canova fa que el simple gest anecdòtic es converteixi en imatge paradigmàtica de l'amor.
Significat: Símbol de la passió carnal i de l'amor pur. **Funció:** Decorar el saló de Lord Cawdor.

Puntuació:Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. **La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades.** Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a cronologia i context històric i cultural [0'50 punts]; l'estil [0'50 punts]; característiques compositives i formals [2 punts]; significat [0'50 punts] i funció[0'50 punts].

La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

Exercici 2:**Obra 2: *Hermes amb Dionís infant, de Praxíteles***

a) 350-330 aC [Mitjan segle IV aC]. Unificació de totes les polis gregues i conquesta de Pèrsia per Alexandre el Gran. En Filosofia: Plató, Aristòtil i Diògenes.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], Context històric i cultural [0'70 punts].

b) **Cronologia:** Grec post clàssic. **Característiques:** Moment de màxim esplendor de l'art grec. En escultura moment de transició entre el classicisme de Fídies i Policlet i les formes més agosarades de la escultura hel·lenística. Recerca de la bellesa i l'expressivitat dels rostres; policromia. Ceràmica de figures vermelles. Inici de decoració musivària: mosaic de còdols i mosaic de tesselles. En arquitectura: aparició de l'ordre corinti.

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

c) **Característiques formals i estructurals:** Embalum rodó. Unifacialitat. Hermes presenta l'aspecte característic de les figures de Praxíteles: esvelt, refinat, elegant i amb una musculatura evident però gens voluminosa. La composició del cos dibuixa una ondulació que suggereix la de la lletra sigma, d'aquí que hom parli de "*sigma praxiteliana*" o "*corba praxiteliana*". Visió unifacial. Els rostres d'ambdós personatges apareixen en tres quarts. Aquesta posició no resulta fortuïta, sinó que es justifica per la relació que hi ha entre Hermes i el nen i entre aquest i l'objecte que probablement subjectava Hermes amb el braç dret, perdut.

De cara a donar consistència a la figura de l'adult, aquesta es recolza sobre un tronc d'arbre parcialment cobert per la capa del déu.

La proporció del cos de Dionís no està perfectament aconseguida encara. Praxíteles sabia que el cap d'un nen és més gran, en relació al cos, que el d'un adult. Però no encerta plenament encara en aquesta proporció.

Com la major part de les figures de marbre antigues, l'obra estava policromada.

Els fragments desapareguts fan que manqui certesa sobre diversos elements. Hermes no duu alguns dels seus atributs: ni el característic barret i sandàlies alades, però sí que duia possiblement una corona vegetal. En el braç dret pot ser que sostingués el caduceu, però també podria sostenir un altre objecte, un instrument vegetal o, com semblaria manifestar l'atractiu que aquest objecte suscita a Dionís, déu del vi, un gotim de raim. **Material:** Marbre de Paros

Puntuació: Característiques [0'80 punts]; Tècnica [0'20 punts]

d) **Tema:** Hermes, fill de Zeus i Maia, va ser encarregat de protegir Dionís, fill de Zeus i Sèmele, de la venjança d'Hera, esposa del rei dels déus i eternament enfurismada per les infidelitats del seu espòs. Hermes dugué d'incògnit al jove mig germà seu a Tebes, on el rei Atamant i la seva esposa varen criar al futur déu de la joia de viure i el vi.

Significat: Les divinitats tradicionals gregues eren vistes com entitats inspiradores d'influències benefactores o perjudicials per als afers humans. La creença amb la textualitat dels mites anava baixant entre les persones cultes, però els mites seguien essent representats tant pel seu interès intrínsec com per la seva manifesta referència metafòrica a l'acció de les potències divines.

Funció: L'obra es va executar com a ofrena per al temple d'Hera (Heraeum) al santuari de Zeus a Olímpia. A l'antiga Grècia hom considerava aquest santuari un dels indrets més sagrats i venerables de tot el món. Segons la descripció de Pausànies (Segle II), l'obra havia estat encarregada per a commemorar la pau signada entre els d'Elis (polis sota el patronatge de Dionís) i els d'Arcàdia (patronats per Hermes).

Puntuació: Tema [0'40 punts]. Significat [0'30 punts]; Funció [0'30 punts]

e) **Cronologia:** 350-330 aC /1933/1936. **Estil:** Grec post clàssic / *Cubista*. **Aspectes formals:** Embalum rodó; corba praxiteliana; unifacialitat...Marbre / *Utilització del buit; formes còncaves i convexes; dinamisme i expressivitat; unifacialitat...Guix [1933] bronze[1936]*. **Significat i funció:** Ofrena per el temple d'Hera al santuari de Zeus a Olímpia. / *Força de la paraula, el magisteri de la veritat com a camí a seguir.*

Puntuació: Cronologia [0'2 punts]; Estil [0'2 punts]; Aspectes formals [0'4 punts]; Significat i Funció: [0'2 punts]

NOTA: Les paraules en *cursiva* fan referència a l'obra *El profeta*, de Pau Gargallo.

Obra 3: Marededéu dels Consellers, de Lluís Dalmau

- a) **Cronologia:** 1443-1445. **Context:** Europa de les capitals. Poder de la burgesia i dels estaments ciutadans. Inici d'un nou corrent de pensament: L'humanisme. Renaixement italià *versus* gòtic europeu.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Gòtic flamenc. **Característiques:** Derivat del gòtic internacional. Gràcies a la nova tècnica de l'oli es representa la realitat amb un gran detallisme i una forta lluminositat. Temàtica religiosa, temes profans i auge del retrat. L'escultura es realista. L'arquitectura és molt ornamental: gòtic flamíger. A Itàlia la plàstica i l'arquitectura són renaixentistes.

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

- c) **Característiques formals i compositives:** Predomini del color sobre el dibuix. Simetria. Perspectiva centralitzada amb el mosaic de terra i l'incipient paisatge de fons. Predomini de les línies verticals. Arquitectura de grisalla. Realisme d'influència flamenca. **Tècnica:** Oli i tremp sobre fusta. Utilització de les veladures en el *perizonium* (vel transparent que cobreix al Nen Jesús).

Puntuació: Característiques [0'80 punts]; Tècnica [0'20 punts]

- d) **Iconografia:** Al centre la Verge amb el Nen Jesús. A l'esquerra de la composició es representa Santa Eulàlia - patrona de Barcelona- amb tres consellers Joan Lull, Francesc Llobet i Joan Junyent, i a la dreta Sant Andreu - en la seva festivitat 30 de novembre s'escollien els cinc consellers principals del Consell de Cent - amb Ramon Savall i Antoni Vilatorra.

Funció: Commemorativa: Retrat dels cinc membres principals del Consell de Cent. Decoració de la capella de la Casa de la Ciutat.

Puntuació: Iconografia [0'80 punts]; Funció [0'20 punts]

- f) Santa Maria del Mar; Matrimoni Arnolfini; Capella Scrovegni; Marededéu de sallent de Sanaüja; El jardí de les delícies...o qualsevol altre d'aquest període.

Puntuació: 5 obres [1 punt]; 4 obres [0'80 punts]; 3 obres [0'60 punts]; 2 obres [0'40 punts]; 1 obra [0'20 punts]

Obra 4: San Carlo alle Quattro Fontane

- a) Església i claustre 1638-1641; façana: 1665-1667. **[S'admet segon terç segle XVII]** Roma contrareformista. Paper dominant de l'església. Ordre dels trinitaris espanyols: Redempció de captius. *Roma Sancta*. Triomf de la Contrareforma.

Puntuació: Cronologia [0'3 punts], **Context:** I [0'70 punts].

- b) **Estil:** Barroc. **Característiques:** Contrareforma. Nova litúrgia; espais utilitaris i simbòlics. Corts catòliques *versus* Corts protestants. Art burges *versus* art aristocràtic i d'església. Simbolisme i didactisme de la imatge. [L'alumne pot citar característiques de l'arquitectura, escultura i pintura del segle XVII]

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

- c) **Característiques: Interior:** planta d'església el·líptica formada per espais còncaus i convexos. Moviment expansiu centrípet i centrífug. Espai poc mesurable [teocèntric]. **Claustre:** octògon irregular. **Façana:** Moviment expansiu; dos cossos d'ordre gegant; moviment ascendent; planta baixa amb ritme còncau, convex, còncau; pis superior amb tres cossos còncaus. Sistema constructiu: arquivat i voltat. **Materials:** maons i estuc.

Puntuació: Planta i interior[0'40 punts]; claustre[0'20 punts]; façana[0'40 punts]

- d) **Significació:** Església dedicada a Sant Carles Borromeu. Projecte per els pares trinitaris espanyols. **Funció:** Litúrgica.

Puntuació: Significat[0'50]; Funció [0'50]

- e) Bernini, Velázquez, Murillo, Vermeer; Rubens....Versalles, Plaça de Sant Pere, *Judit i Holofernes* d'Artemisia Gentilleschi...**o qualsevol altre obra o artista d'aquest període.**

Puntuació: 5 obres [1 punt]; 4 obres[0'80 punts]; 3 obres [0'60 punts]; 2 obres [0'40 punts]; 1 obra [0'20 punts]